

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL M. S. IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO**

2018 m. kovo 14 d. Nr. 242-100
Vilnius

Lietuvos bankas gavo M. S. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir *ERGO Insurance SE*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Draudikas ir UAB „Promola“ (toliau – draudėjas) buvo sudarę nuo 2017 m. balandžio 12 d. iki 2018 m. rugsėjo 1 d. galiojančią Statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų ir civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį (toliau – draudimo sutartis), kuria, be kitų rizikos rūšių, buvo apdrausti draudėjo turtiniai interesai, susiję su draudėjo civiline atsakomybe už žalą, padarytą tretiesiems asmenims, kuri atsirado draudimo sutarties galiojimo metu ir šalių nustatytu draudimo apsaugos laikotarpiu dėl draudimo sutarties galiojimo metu atliekamų ir (ar) atliktų apdraustų darbų.

2017 m. rugpjūčio 10 d. draudėjas draudikui pateikė užpildytą pranešimo apie žalą formą. Pranešime nurodyta, jog buvo gauta pareiškėjos pretenzija, kad dėl vykdomų statybos darbų į pareiškėjos butą pateko dulkių. Pranešime apie žalą nurodyta įvykio data – 2017 m. rugpjūčio 8 d.

Draudikas pareiškėją 2017 m. rugsėjo 11 d. raštu informavo, kad kreipėsi į V. M. firmą „Tyrimai ir projektai“, kad būtų atlikta pareiškėjos nurodyto buto (*duomenys neskelbtini*), į kurį, pareiškėjos teigimu, dėl draudėjo atliekamų pastato griovimo darbų pateko dulkių, apžiūra ir iširtos turtui padarytos žalos priežastys (toliau – Tyrimas). Tyrimo aprašyme nurodyta, kad, kietųjų dalelių ore matavimų duomenimis, nuo 2017 m. liepos 18 d. iki 2017 m. rugpjūčio 16 d. oro užterštumas kietosiomis dalelėmis buvo žemas arba vidutinis. Draudikas taip pat nurodė, kad, remiantis atlikto ekspertinio tyrimo duomenimis, nebuvo nustatyto priežastinio oro taršos bute ir draudėjo atliktų darbų ryšio. Tyrimo išvadoje nurodyta, kad „galimai taršai kietosiomis dalelėmis įtakos galėjo turėti oro kaita bute – apžiūros metu nustatyta, kad bute vėdinimas vyksta pro atidarytus langus arba jų mikroventiliacijos padėtis. Orleidžių ar kitų oro pritekėjimo kanalų bute nėra įrengta. Buto patalpose yra įrengtas atviras ugniakuras, todėl dulkių atsiradimą galėjo sąlygoti kietosios dalelės iš dūmtraukio, ypač jei susiformuoja reversinė trauka, t. y. nenaudojamas pagal tiesioginę paskirtį dūmtraukis tampa oro pritekėjimo į butą kanalu.“ Remdamasi Tyrimo duomenimis, draudikas taip pat nurodė, kad pareiškėjos butas yra 10 metrų atstumu iki Rinktinės gatvės, 50 metrų atstumu iki judrios Rinktinės–Šeimyniškių gatvių sankryžos, daugiau nei 100 metrų atstumu iki draudėjo statybos objekto, esančio už minėtos sankryžos, ir 130–150 metrų atstumu nuo vykdomų naujo pastato statybos darbų. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas pareiškėjai adresuotame 2017 m. rugsėjo 11 d. rašte nurodė, kad vien tik žalos atsiradimo faktas nereiškia civilinės atsakomybės kilimo ir kad pareiškėjos nurodytas 2017 m. rugpjūčio 8 d. įvykis pripažįstamas nedraudžiamuoju.

Pareiškėja nesutiko su draudiko sprendimu 2017 m. rugpjūčio 8 d. įvykį pripažinti

nedraudžiamuoju, todėl kreipėsi į Lietuvos banką ir informavo, kad jos butas yra kitoje pusėje gatvės, kur draudėjas vykdė pastatų griovimo darbus. Pareiškėja teigė, kad „butas (rūbai, baldai, sienos) buvo apneštas smulkiomis statybinėmis dalelėmis ir dulkėmis, taip pat teko kvėpuoti dulkių užterštu oru“ ir kad dėl oro taršos ji susirgo bronchitu. Pareiškėja pabrėžė, kad draudikas sprendimą pripažinti įvykį nedraudžiamuoju priėmė remdamasis tyrimais, kurie buvo atlikti daug vėliau, nei draudėjas vykdė pastato griovimo darbus, o „mėginiai buvo paimti gatvėje“, bet ne pareiškėjos bute. Pareiškėjos teigimu, oro taršos matavimai buvo atliekami nuo 2017 m. rugpjūčio 16 d. iki 2017 m. rugsėjo 8 d., nors draudėjas statybos objektų griovimo darbus, lėmusius pareiškėjos turtui padarytą žalą, vykdė mėnesiu anksčiau. Šias aplinkybes patvirtina tiek draudikui pateiktos nuotraukos, tiek draudėjui pateiktos pretenzijos dėl žalos atlyginimo data. Atsižvelgdama į tai, pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą 2017 m. rugsėjo 8 d. įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią buto ir daiktų valymo išlaidas bei „išvykimo iš buto gyventi pas drauges dėl kenksmingų sąlygų išlaidas“. Pareiškėja Lietuvos banko prašė įpareigoti draudiką įvertinti 2017 m. rugsėjo 8 d. įvykio pripažinimo draudžiamuoju aplinkybes ir „pateikti atsakymą apie draudimo išmoką arba ją sumokėti“.

Atsiliepiame į pareiškėjos kreipimąsi draudikas nurodė, kad Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 11 d. įsakyme Nr. 591 / 640 „Dėl aplinkos oro užterštumo sieros dioksidu, azoto dioksidu, azoto oksidais, benzinu, anglies monoksidu, švinu, kietosiomis dalelėmis ir ozonu normų patvirtinimo“ yra nustatyta, kad aplinkos oro užterštumo kietosiomis dalelėmis KD10 norma yra 50 µg/m³ ir negali būti viršyta daugiau kaip 35 kartus per kalendorinius metus. Draudikas pabrėžė, kad nurodytas teisės aktas nereguliuoja dulkėtumo normų patalpų viduje, jas reguliuoja Higienos norma HN 42:2009, tačiau joje nėra nustatytų kietųjų dalelių normų.

Draudikas nurodė, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracija draudėjui buvo išdavusi leidimą nugriauti statinius pagal suderintą darbo projektą. Statinio projekte (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Statinio projektas) buvo įtvirtinti apsaugos nuo dulkių, atliekant ardymo darbus, taikymo reikalavimai, kurių buvo laikomasi, vykdamas statybos objektų griovimo darbus. Draudikas pabrėžė, kad šias aplinkybes patvirtina UAB „Vilnius town group“, atlikusios statybos objektų griovimo darbus, ir UAB „ST priežiūra“ draudikui suteikti duomenys. Draudikas nurodė, kad draudėjo teisės aktuose, reglamentuojančiuose statybos darbus, nustatytų reikalavimų tinkamo vykdymo aplinkybes draudikui patvirtino ir statybos valdytojo UAB „Teikonta“ draudikui suteikta informacija. Be to, draudiko teigimu, tiek UAB „Teikonta“, tiek Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras) draudikui nurodyti duomenys patvirtina, kad, be pareiškėjos pateiktos pretenzijos, draudėjas nėra gavęs kitų asmenų pretenzijų dėl statybos objektų griovimo darbų padarytos žalos turtui.

Draudikas, be 2017 m. rugsėjo 11 d. rašte nurodytų aplinkybių apie galimas žalos atsiradimo priežastis, taip pat nurodė, kad pareiškėjos buto langai yra nukreipti į Rinktinės gatvę, priešais pareiškėjos buto langus yra autobusų stotelė, kurioje sustoja dyzelinu varomi autobusai, „važiavimo pradžios momentu išmetantys net plika akimi matomus teršalus“. Be to, draudikas pabrėžė, kad „patalpos nuo išorinės aplinkos yra pakankamai izoliuotos ir patalpos valdytojas gali, imdamasis priemonių (pavyzdžiui, uždarant langus, orlaides ir pan.), sumažinti kietųjų dalelių patekimą į patalpą arba jų patekimo visai išvengti.“ Įvertinęs Tyrimo duomenis, draudikas pradėjo abejoti, ar pareiškėja ėmėsi tinkamų priemonių, kad kietosios dalelės nepatektų į butą.

Draudikas taip pat nurodė, kad pareiškėja nepateikė jokių savo teiginių, kad „dulkėtumas bute atsirado dėl 2017 m. liepos vidurį draudėjo atliktų darbų“, pagrindžiančių įrodymų ir dokumentų, patvirtinančių patirtus nuostolius. Be to, draudikas pabrėžė, kad pareiškėja pretenziją dėl padarytos žalos draudėjui pateikė tik praėjus dviem savaitėms po įvykio. Remdamasis atsiliepiame į pareiškėjos kreipimąsi nurodytomis aplinkybėmis, draudikas konstatavo, kad draudėjui nekyla civilinė atsakomybė dėl pareiškėjos turtui padarytos žalos, o draudikui nekyla pareiga išmokėti pareiškėjos reikalaujamą draudimo išmoką.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo atsisakyti pareiškėjai mokėti draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjos nurodytus nuostolius pagrįstumo.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Draudimo sutarčiai taikomų Lietuvos banko valdybos 2016 m. gruodžio 22 d. nutarimu Nr. 03-207 patvirtintų Statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų ir civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 100 punkte nustatyta, kad, pagal civilinės atsakomybės draudimo sąlygas, draudžiamuoju įvykiu yra pripažįstamas draudėjui arba draudikui draudimo sutarties galiojimo metu ir šalių nustatytu draudimo apsaugos laikotarpiu pateiktas reikalavimas atlyginti trečiajam asmeniui padarytą žalą dėl draudėjo ir (ar) apdraustojo atliekamų ir (ar) atliktų apdraustų darbų. Remiantis Taisyklių 101 punktu, pažymėtina, kad pateiktas reikalavimas pripažįstamas draudžiamuoju įvykiu tik tada, jeigu atitinka visas šias sąlygas: yra pateiktas kaip rašytinė pretenzija arba ieškinys; pareikštas per draudimo sutarties terminą arba per šalių nustatytą draudimo apsaugos laikotarpį; pareikštas dėl žalos, kuri atsirado draudimo sutarties termino metu arba per šalių nustatytą draudimo apsaugos laikotarpį dėl atliekamų ir (ar) atliktų apdraustų darbų; pateiktas dėl apdraustų darbų, atliekamų ir (ar) atliktų per draudimo sutarties terminą; pateiktas dėl Lietuvos Respublikos teritorijoje atliekamų ir (ar) atliktų apdraustų darbų; apdraustasis yra atsakingas už padarytą žalą. Remiantis Taisyklių 100 ir 101 punktais, darytina išvada, kad, šalims (t. y. draudikui ir draudėjui) sudarius draudimo sutartį, draudikas, esant kitoms pirmiau išvardytoms sąlygoms, įsipareigojo nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėti draudimo išmoką dėl įvykių, už kurių kilimą pagal civilinę atsakomybę reglamentuojančių teisės aktų nuostatas draudėjas pripažįstamas atsakingu.

Pažymėtina, kad bendrąsias civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygas ir pagrindus nustato CK. Vadovaujantis CK 6.246 straipsnio 1 dalimi, civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar sutartis draudžia atlikti (neteisėtas neveikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti šias sąlygas: neteisėtus veiksmus (CK 6.246 straipsnis), žalą (CK 6.249 straipsnis), priežastinį ryšį tarp asmens neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos (CK 6.247 straipsnis) bei kaltę (CK 6.248 straipsnis).

Dėl pareiškėjos turtui padarytos žalos

Draudikas neginčijo fakto, kad pareiškėjos turtui buvo padaryta žalos (pareiškėjos butas buvo užterštas kietosiomis dalelėmis ir dulkėmis), ir nepateikė įrodymų, paneigiančių pareiškėjos kreipimesi nurodytas aplinkybes, kad po 2017 m. rugpjūčio 8 d. įvykio pareiškėjos buto sienos, baldai ir rūbai buvo padengti statybinėmis dalelėmis ir dulkėmis. Pažymėtina, kad draudiko užsakymu atlikto Tyrimo išvadose nurodyta, kad 2017 m. rugpjūčio 16 d. buvo atlikta vizuali pareiškėjos buto apžiūra. Tyrimo išvadose nėra pažymėta, kad buto apžiūros metu nebuvo nustatyta pareiškėjos nurodytų aplinkybių dėl buto ir kito turto padengimo smulkiais

statybinėmis dalelėmis ir dulkėmis. Be to, pažymėtina, kad Tyrimas buvo atliktas ne siekiant nustatyti patį žalos turtui padarymo faktą, o –tam, kad būtų įvertintos turtui padarytos žalos priežastys (tyrimo aprašyme nurodyta, kad Tyrimo tikslas buvo „įvertinti buto, esančio Rinktinės g. 24-4, Vilnius, užterštumo dulkėmis priežastis“). Kadangi draudikas neginčijo ir įrodymais nepaneigė pareiškėjos buto užterštumo statybinėmis dalelėmis ir dulkėmis fakto, darytina išvada, kad pareiškėjos kreipimesi nurodytos aplinkybės dėl statybinių dalelių ir dulkių sąlygotos buto sienoms ir kitam turtui (baldams, rūbams) padarytos žalos (pareiškėjos turto užteršimo nurodytomis medžiagomis) yra pagrįstos.

Dėl pareiškėjos turtui padarytos žalos ir draudėjo vykdytų griovimo darbų priežastinio ryšio ir draudiko privalomos vykdyti įrodinėjimo pareigos

Siekdamas pagrįsti, kad draudėjo vykdyti statybos objekto griovimo darbai nelėmė pareiškėjos turtui padarytos žalos, draudikas iš esmės remiasi Tyrimo duomenimis. Tyrimo aprašyme nurodyta, jog, siekiant įvertinti pareiškėjos buto užterštumą, buvo vadovaujama arčiausiai vertinamo buto esančių oro matavimo stočių, t. y. Žirmūnuose, Kareivių g. ir Senamiestyje esančių stočių, duomenimis. Tyrimo aprašyme nurodyta, kad „buvo imami kietųjų dalelių ore matavimų duomenys – KD2,5 ir KD10 bei lyginamas oro užterštumo indeksas, kuris apima tiek KD2,5, KD10, No2, So2, CO, O3 koncentracijas. Labai žemas KD10 dalelių kiekis (mikrogramai/m³) fiksuojamas, kai KD10 yra 0–15, žemas – 15–30, tuo atveju oro kokybė yra gera. Vidutinis KD10 reiškia 30–50, aukštas užterštumas – kai KD10 viršija 50 (50–100). Per laikotarpį nuo liepos 18 d. iki rugpjūčio 16 d. KD10 rodikliai nuolat buvo žemiau kritinės 50 mikrogramų kubiniame metre ribos, t. y. oro užterštumas kietosiomis dalelėmis buvo žemas arba vidutinis.“

Kadangi atliekant tyrimą buvo vadovaujama laikotarpiu nuo 2017 m. rugpjūčio 16 d. iki 2017 m. rugsėjo 8 d. matavimo stočių užfiksuotais oro matavimo duomenimis, pažymėtina tai, kad Tyrimo akte nurodyta, kad buvo vertinami oro matavimo rodikliai, kurie buvo užfiksuoti laikotarpiu nuo 2017 m. liepos 18 d. iki rugpjūčio 16 d. Todėl, remiantis nurodytomis aplinkybėmis, darytina išvada, kad pareiškėja nepagrįstai teigia, kad tyrimo metu nebuvo vertinami 2017 m. rugpjūčio 8 d. (t. y. pareiškėjos nurodytą įvykio dieną) Žirmūnuose, Kareivių g. ir Senamiestyje buvę kietųjų dalelių ore matavimo rodikliai. Tikėtina, kad pareiškėja nurodė Tyrimo akte pažymėtas jos buto apžiūros ir akto surašymo datas, nes Tyrimo akte nurodyta, kad „Akto surašymo data: 2017 m. rugsėjo 8 d., o objekto apžiūros data: 2017 m. rugpjūčio 16 d.“

Vertinant Tyrimo metu naudotų kietųjų dalelių ore matavimo rodiklių pobūdį, pažymėtina, kad ekspertai vadovavosi tik viešai prieinama informacija apie Žirmūnuose, Kareivių g. ir Senamiestyje laikotarpiu nuo 2017 m. liepos 18 d. iki rugpjūčio 16 d. buvusį kietųjų dalelių ore pasiskirstymą. Kaip pagrįstai kreipimesi į Lietuvos banką nurodo pareiškėja, pareiškėjos bute kietųjų dalelių matavimai Tyrimo metu nebuvo atliekami. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Tyrimo akte nurodyti duomenys, kad laikotarpiu nuo 2017 m. liepos 18 d. iki rugpjūčio 16 d. Žirmūnuose, Kareivių g. ir Senamiestyje oro užterštumas kietosiomis dalelėmis buvo žemas arba vidutinis, negali pagrįsti 2017 m. rugpjūčio 8 d. teritorijoje, kurioje buvo atliekami statybos objektų griovimo darbai ir kurioje yra pareiškėjos butas, buvusios kietųjų dalelių koncentracijos.

Be to, svarbu pažymėti, kad Tyrimo akte, be kitų galimų pareiškėjos bute padidėjusio dulketumo priežasčių (bute neįrengtų „orlaidžių ar kitų oro pritekėjimo kanalų“; galimo kietųjų dalelių pasklidimo iš dūmtraukio bute; transporto taršos; 130–150 m. atstumu nuo pareiškėjos buto statomo naujo pastato), taip pat buvo nurodyta, kad „padidėjusio dulketumo priežastimi galėjo būti vykdomi statybos darbai buvusio Žalgirio stadiono teritorijoje.“

Remiantis Vilniaus miesto savivaldybės administracijos draudėjui išduoto leidimo nugriauti statinį Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – Leidimas) duomenimis, pažymėtina, kad Leidime nurodytas statinio savininkas – UAB „Žalgirio sporto arena“, leidžiamas nugriauti

statinys – sporto paskirties pastatai. Taigi Tyrimo akte, kaip viena iš galimų pareiškėjos turto užteršimo kietosiomis dalelėmis ir dulkėmis priežasčių, buvo nurodyti draudėjo atliekami griovimo darbai. Atsižvelgiant į tai, ir įvertinus aplinkybę, kad nebuvo tirtas būtent pareiškėjos buto oro užterštumas kietosiomis dalelėmis, darytina išvada, kad draudiko teiginiai, kad nėra pareiškėjos turtui padarytos žalos (t. y. pareiškėjos buto užteršimo statybinėmis dalelėmis ir dulkėmis) ir draudėjo atliktų statybos objektų griovimo darbų priežastinio ryšio, negali būti laikomi pagrįstais.

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 98 straipsnio 3 dalies 2 punktą ir 7 dalį įpareigoja draudiką prieš atsisakymą mokėti draudimo išmoką patikrinti visą prieinamą informaciją ir įrodyti aplinkybes, atleidžiančias nuo draudimo išmokos mokėjimo. Draudikui įrodymais nepagrindus, kad įvykis yra nedraudžiamasis, jam atsiranda pareiga mokėti draudimo išmoką.

Lietuvos bankui buvo pateikta kopija draudikui adresuoto Nacionalinio visuomenės sveikatos centro rašto, kuriame nurodyta, kad draudikas 2018 m. sausio 30 d. šios institucijos raštu paprašė pateikti turimą informaciją apie 2017 m. liepos–rugsėjo mėnesiais padidėjusią oro taršą, nulemtą draudėjo atliekamų griovimo darbų. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras informavo neturintis draudiko prašomos informacijos, nes laboratoriniai oro užterštumo tyrimai pareiškėjos bute nebuvo atliekami, nes nebuvo gauta gyventojų skundų dėl draudėjo vykdytų statybos objektų griovimo darbų keliamos oro taršos Rinktinės g., Vilniuje.

Atsižvelgiant į Nacionalinio visuomenės sveikatos centro rašte nurodytą informaciją, svarbu pažymėti, kad Lietuvos bankui pateikto pranešimo apie žalą duomenys patvirtina, kad draudėjo pranešimas apie 2017 m. rugpjūčio 8 d. įvykį draudimo įmonėje buvo gautas 2017 m. rugpjūčio 10 d. Remiantis nustatytomis aplinkybėmis, pažymėtina, kad draudikas atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi nepagrįstai nurodė, kad pareiškėja draudėjui apie įvykį pranešė tik praėjus dviem savaitėms nuo žalos turtui padarymo. Remiantis nurodytomis aplinkybėmis ir vadovaujantis Draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalies 2 punkte ir 7 dalyje draudikui nustatytomis pareigomis, darytina išvada, kad draudikas, siekdamas patikrinti visą jam prieinamą informaciją, įvertinti, ar teritorijoje, kurioje buvo atliekami statybos objektų griovimo darbai ir kurioje yra pareiškėjos butas, buvusi kietųjų dalelių koncentracija neviršijo leistinų normų, ir įsitikinti, ar pareiškėjos turto užterštumą statybinėmis dalelėmis ir dulkėmis lėmė draudėjo atliekami statybos objektų griovimo darbai, turėjo visas galimybes kreiptis į Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą ar kitą įstaigą arba įmonę, atliekančią laboratorinius oro užterštumo patalpose tyrimus, kad būtų ištirtas kietųjų dalelių pareiškėjos bute kiekis ir pobūdis. Pažymėtina, kad oro užterštumo pareiškėjos bute laboratorinis tyrimas, siekiant nustatyti kietųjų dalelių susidarymo faktą ir (ar) kietųjų dalelių pobūdį, yra reikšmingas priimant sprendimą, ar pareiškėjos bute pasklidusias kietąsias daleles galėjo lemti draudėjo atlikti statybos objektų griovimo darbai.

Šiame kontekste taip pat pažymėtina, kad draudikas, gavęs Tyrimo išvadas, kuriose nurodyta, kad „padidėjusio dulketumo priežastimi galėjo būti vykdomi statybos darbai buvusio Žalgirio stadiono teritorijoje“, turėjo išsamiai ištirti nurodytas aplinkybes ir pareiškėjos bute atlikto oro užterštumo tyrimo pagrindu įvertinti, ar pareiškėjos bute pasklidusios kietosios dalelės yra panašios į griauant pastatus išsiskiriančias daleles, ar jų pobūdis pagrindžia kitas Tyrimo nurodytas galimas padidėjusio dulketumo pareiškėjos bute susidarymo priežastis (t. y. ar bute pasklidusios kietosios dalelės pagal jų pobūdį yra būdingos transporto ar dūmtraukio išskiriamoms dalelėms ir kt.). Teigdamas, kad pareiškėjos turto užteršimą statybinėmis dalelėmis ir dulkėmis galėjo lemti transporto tarša arba pareiškėjos neveikimas, siekiant sumažinti žalą ar jos išvengti, draudikas rėmėsi tik įrodymais nepagrįstomis prielaidomis. Darytina išvada, kad draudikas sprendimą, kad pareiškėjos buto tarša kietosiomis dalelėmis nėra susijusi su draudėjo vykdomais griovimo darbais, priėmė nepatikrinęs visos jam prieinamos informacijos ir nesurinkęs objektyvių įrodymų, neginčijamai patvirtinančių, kad pareiškėjos turto užteršimo statybinėmis dalelėmis ir dulkėmis priežastis negalėjo būti draudėjo vykdyti statybos objektų

griovimo darbai.

Dėl draudėjo vykdytų statybos darbų teisėtumo

Siekdamas pagrįsti sprendimą nemokėti draudimo išmokos, draudikas teigė, kad draudėjas, vykdydamas statinių griovimo darbus, neatliko jokių neteisėtų veiksmų. Draudikas šias aplinkybes grindžia draudėjo Statybos projekte nustatytą apsaugos nuo dulkių priemonių taikymo reikalavimų vykdymu.

Statinio projekto 1.3.2 papunktyje yra nustatytos šios apsaugos nuo dulkių priemonės: „prieš ardymo darbus, jei aplinkos temperatūra teigiama, ardomos konstrukcijos turi būti sudrėkinamos vandeniu. Žymiai didesniu vandens kiekiu (apie 30–50 l į 1 kvadratinį metrą) sulaistomas plytų, keramziltbetonio blokelių mūras. Ardant, jei aplinkos temperatūra aukštesnė nei -3 laipsniai, konstrukcijų ardymo, statybinio laužo krovimo metu pastoviai purškiamas vanduo, kad sulaistyti ardomas konstrukcijas ir padidinti ardymo aplinkos drėgnumą.“

Statybos projekto 1.3.4 papunktyje, kuriame nustatyta ardymo darbų tvarka, taip pat nurodyta, kad buvo pasirinktas griovimo atliekų tvarkymo būdas – smulkinimas vietoje, naudojant statybinių atliekų smulkinimo agregatą – „Parker 09607“. Šiame Statybos projekto papunktyje nustatyta, kad „naudojant statybinių atliekų smulkinimo agregatą, apsaugai nuo galimo dulkių sklidimo turi būti naudojamos papildomos apsaugos priemonės: smulkinamos atliekos laistomos vandeniu, smulkinimo agregatas uždengiamas apsauginiu tentu, kuris stabdo dulkių sklidimą, dulkių išsiskyrimo vietoje pastatomi pramoniniai siurbliai ir kitos apsaugos priemonės, kurias privalo užtikrinti griovimo darbus atliekantis rangovas.“

Siekdamas pagrįsti, kad buvo laikomasi Statinio projekto 1.3.2 ir 1.3.4 papunkčių reikalavimų, draudikas Lietuvos bankui pateikė rangovo UAB „Vilnius town group“, nuo 2016 m. liepos mėnesio iki 2017 m. birželio mėnesio vykdžiusio Žalgirio stadiono ir jo teritorijoje esančių statinių griovimo darbus, paaiškinimus. UAB „Vilnius town group“ pateiktuose paaiškinimuose nurodoma, kad „pagal griovimo aprašą, nurodytu laikotarpiu griaunant statinius, statinio konstrukcijos buvo laistomos vandeniu, tiek pačių konstrukcijų ardymo, tiek griovimo atliekų pakrovimo išvežimui, momentu. Griovimo metu konstrukcijų laistymo efektyvumui užtikrinti, ant griovimui skirtos statybinės technikos (ekskavatorių), turime sumontavę specialią nepertraukiamam laistymui skirtą įrangą, kuri užtikrina ardomų konstrukcijų nuolatinį drėkinimą.“ Draudikas Lietuvos bankui taip pat pateikė UAB „ST priežiūra“, vykdančios statinių techninės priežiūros veiklą, 2017 m. sausio 30 d. draudėjui ir draudikui adresuoto rašto, kuriame nurodyta, kad UAB „Vilnius town group“ ardomos konstrukcijos buvo drėkinamos vandeniu, kopiją. Be to, draudikas, siekdamas pagrįsti draudėjo veiksmų teisėtumą, rėmėsi statybos darbų valdytojo UAB „Teikonta“ 2018 m. sausio 31 d. paaiškinimais, kuriuose nurodyta, kad „darbai objekte atliekami laikantis teisės aktų reikalavimų.“

Atsižvelgiant į UAB „Vilnius town group“ ir UAB „ST priežiūra“ raštuose nurodytas aplinkybes, svarbu pažymėti, kad UAB „Vilnius town group“ informavo apie nuo 2016 m. liepos mėnesio iki 2017 m. birželio mėnesio Žalgirio stadiono ir jo teritorijoje esančių statinių griovimo darbų metu taikytas apsaugos nuo dulkių priemones, tačiau draudikui pateiktame pranešime apie žalą buvo nurodyta kita statybos objektų griovimo darbų, kurie, pareiškėjos teigimu, sąlygojo žalos turtui atsiradimą, atlikimo data (2017 m. rugpjūčio 8 d.). Pažymėtina tai, kad draudikas neginčijo fakto, kad pareiškėjos nurodytu laikotarpiu buvo atliekami Statinio projekte nurodytų statybos objektų griovimo darbai. Darytina išvada, kad UAB „Vilnius town group“ ir UAB „ST priežiūra“ paaiškinimai negali pagrįsti aplinkybių, kad draudėjas 2017 m. rugpjūčio 8 d. vykdydamas statybos objektų griovimo darbus, taikė apsaugos nuo dulkių priemones.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje konstatavo, kad, sprendžiant su statybomis susijusios žalos atlyginimo klausimus, svarbu tinkamai įvertinti statytojo veiksmų teisėtumą. Dėl to būtina atriboti statybos vykdymą pagal teisės aktų nustatyta tvarka išduotame statybos leidime nurodytas sąlygas, patvirtintą statinio projektą nuo statybų metu atliekamų statybos darbų, nes iš esmės teisėta statyba gali būti vykdoma, t. y. statybos

darbai gali būti atliekami, pažeidžiant bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. rugpjūčio 28 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-405/2007).

Lietuvos Respublikos statybos įstatymo (toliau – Statybos įstatymas) 6 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad, atliekant statybos darbus, kurie pagal šio įstatymo 2 straipsnio 85 dalį taip pat apima esamo statinio griovimą, privaloma vadovautis Statybos įstatymu ir kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, teisės aktais ir nustatyta tvarka patvirtintais normatyviniais statinio saugos ir paskirties dokumentais, reglamentuojančiais aplinkos apsaugą ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą. Statybos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad statybos metu trečiųjų asmenų gyvenimo ir veiklos sąlygos, kurias jie turėjo iki statybos pradžios, galėtų būti pakeistos tik pagal normatyvinių statybos techninių dokumentų ir normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų nuostatas. Tarp minėtų sąlygų yra nurodyta ir apsauga nuo oro taršos (Statybos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 7 punktą).

Statybos techninio reglamento STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ (toliau – Reglamentas) IV skyriaus, įgyvendinančio Statybos įstatymo nuostatas dėl naujų statinių statybos, rekonstravimo, remonto ir griovimo, 36.12 papunktyje nustatyta statinio statybos vadovo pareiga statybos darbų (taip pat ir statinio griovimo darbų) metu užtikrinti aplinkos apsaugą, šalia statybvietės gyvenančių, dirbančių, poilsiaujančių ir judančių žmonių apsaugą nuo statybos darbų keliamo pavojaus, be to, nepažeisti trečiųjų asmenų gyvenimo ir veiklos sąlygų.

Vilniaus miesto savivaldybės 2011 m. lapkričio 23 d. sprendimu Nr. 1-326 patvirtintų Tvarkymo ir švaros taisyklių (toliau – Tvarkymo ir švaros taisyklės) 18.2 papunkčio nuostatos, kurios iš esmės buvo perkeltos į Statybos projektą, nustato įpareigojimą, atliekant statybos darbus, kurių metu susidaro dulkės, naudoti drėkinimo įrenginius, uždengti vežamas statybos, griovimo ar teritorijų tvarkymo atliekas ir sudrėkinti jų paviršius.

Vertinant draudėjo nurodytų teisės aktų reikalavimų vykdymo aplinkybes, pažymėtina, kad Lietuvos bankui pateikti rangovo, statinių techninės priežiūros veiklą vykdančios įmonės ir statybos valdytojo paaiškinimai dėl šių asmenų suinteresuotumo ginčo baigtimi, taip pat jų paaiškinimuose nurodytų duomenų apie kitu, nei įvykęs 2017 m. rugpjūčio 8 d. įvykis, laikotarpiu Statybos projekte nurodytų apsaugos nuo dulketumo priemonių taikymą negali būti pripažinti objektyviu įrodymu, galinčiu pagrįsti, kad draudėjas 2017 m. rugpjūčio 8 d. vykdydamas statybos objektų griovimo darbus laikėsi Statybos įstatymo, Reglamentas bei Tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų, įtvirtinančių apsaugos nuo oro taršos reikalavimus, taip pat kad draudėjas statinių griovimo metu vykdė bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Atsižvelgiant į tai ir įvertinus aplinkybę, kad Lietuvos bankui nebuvo pateikta įrodymų, patvirtinančių, kad kietosios oro dalelės pareiškėjos bute negalėjo atsirasti dėl draudėjo vykdomų statybos darbų ir kad jos atsirado dėl kitų Tyrimo akte nurodytų priežasčių, iš Lietuvos bankui pateiktų įrodymų negalima daryti vienareikšmiškos ir neginčijamos išvados, kad draudėjas, vykdydamas statinių griovimo darbus, laikėsi Statinio projekte ir teisės aktuose įtvirtintų apsaugos nuo oro taršos reikalavimų.

Apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes ir vadovaujantis įrodymų visuma, darytina išvada, kad draudikas objektyviais įrodymais nepagrindė, kad atlikdamas statybos objektų griovimo darbus draudėjas neatliko neteisėtų veiksmų, lėmusių pareiškėjos turtui padarytą žalą (pareiškėjos butą užteršė statybinėmis dalelėmis ir dulėmis). Kadangi draudikas įrodymais nepagrindė, kad 2017 m. rugpjūčio 8 d. įvykis neatitinka Taisyklių 100 ir 101 punktuose nustatytų įvykio pripažinimo draudžiamuoju sąlygų, jam kyla pareiga nurodytą įvykį pripažinti draudžiamuoju.

Atsižvelgiant į pareiškėjos draudikui keliamą reikalavimą išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią jos patirtas buto ir daiktų valymo išlaidas bei „išvykimo iš buvo gyventi pas drauges dėl kenksmingų sąlygų išlaidas“, pažymėtina, kad pareiškėja nei draudikui, nei Lietuvos bankui nepateikė jokių šias išlaidas patvirtinančių įrodymų. Atsižvelgdamas į pareiškėjos pateiktus nuostolio dydį pagrindžiančius įrodymus, draudikas privalo įvertinti pareiškėjos patirtų nuostolių

priežastinį ryšį su pareiškėjos turtui padaryta žala (pareiškėjos buto užteršimu statybinėmis dalelėmis ir dulkėmis) ir apskaičiuoti bei pareiškėjai išmokėti nustatytus nuostolius atlyginančią draudimo išmoką.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.1 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Patenkinti pareiškėjos M. S. reikalavimą ir rekomenduoti *ERGO Insurance SE* 2017 m. rugpjūčio 8 d. įvykį pripažinti draudžiamuoju ir, vadovaujantis pareiškėjos pateiktais nuostolio dydį pagrindžiančiais įrodymais, apskaičiuoti ir pareiškėjai išmokėti nustatytus nuostolius atlyginančią draudimo išmoką.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius